

USTAWA

z dnia 2009 r.

o Narodowym Centrum Nauki

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Tworzy się Narodowe Centrum Nauki, zwane dalej „Centrum”.

2. Centrum jest agencją wykonawczą w rozumieniu ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz. U. Nr ..., poz. ...), powołaną do wspierania działalności naukowej w zakresie badań podstawowych.

3. Siedzibą Centrum jest miasto Kraków.

4. Centrum działa na podstawie ustawy oraz statutu.

5. Minister właściwy do spraw nauki, w drodze rozporządzenia, nadaje Centrum statut, w którym określa:

- 1) szczegółowy zakres zadań i tryb pracy organów Centrum,
 - 2) organizację Biura Centrum,
 - 3) wartość majątku, powyżej której rozporządzanie majątkiem Centrum przez Dyrektora Centrum wymaga opinii Rady Centrum
- mając na względzie sprawne wykonywanie zadań przez Centrum.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) badaniach podstawowych – należy przez to rozumieć oryginalne prace badawcze podejmowane w celu osiągnięcia postępu wiedzy w danej dziedzinie, bez konieczności bezpośredniego zastosowania w praktyce;
- 2) projektach badawczych – należy przez to rozumieć przedsięwzięcie mające na celu wykonanie w ustalonym okresie badań podstawowych o tematyce określonej przez wnioskodawcę, realizowane na podstawie umowy o realizację i finansowanie projektu;

- 3) osobie rozpoczynającej karierę naukową – należy przez to rozumieć osobę nieposiadającą stopnia naukowego doktora lub osobę, która nie wcześniej niż 5 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem o przyznanie środków finansowych na badania naukowe lub prace rozwojowe, uzyskała stopień naukowy doktora.

Rozdział 2

Organy i organizacja Centrum

Art. 3. Organami Centrum są:

- 1) Dyrektor Centrum, zwany dalej „Dyrektorem”;
- 2) Rada Centrum, zwana dalej „Radą”.

Art. 4. 1. Rada przeprowadza konkurs na stanowisko Dyrektora.

2. Rada ogłasza konkurs na stanowisko Dyrektora:

- 1) co najmniej na 6 tygodni przed upływem kadencji Dyrektora;
- 2) niezwłocznie – w przypadku odwołania albo śmierci Dyrektora.

3. Kandydatem na stanowisko Dyrektora może być osoba, która:

- 1) korzysta z pełni praw publicznych;
- 2) cieszy się nieposzlakowaną opinią;
- 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślnie popełnione przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
- 4) posiada co najmniej 5-letnie doświadczenie na stanowiskach kierowniczych w sektorze naukowym lub badawczo-rozwojowym;
- 5) posiada co najmniej stopień naukowy doktora;
- 6) posiada znajomość języka angielskiego w stopniu pozwalającym na swobodne porozumiewanie się.

4. Kandydat na stanowisko Dyrektora nie musi posiadać obywatelstwa polskiego.

5. W przypadku niewyłonienia kandydata na stanowisko Dyrektora Rada przeprowadza nowy konkurs.

6. Minister właściwy do spraw nauki, zwany dalej „Ministrem”, powołuje Dyrektora wyłonionego w drodze konkursu.

Art. 5. 1. Dyrektor przeprowadza konkurs na stanowisko zastępców Dyrektora.

2. Do kandydatów na zastępcę Dyrektora stosuje się przepisy art. 4 ust. 3 pkt 1 - 4 i 6 oraz ust. 4.

3. Dyrektor ogłasza konkurs na stanowisko zastępców Dyrektora:
 - 1) co najmniej na 6 tygodni przed upływem kadencji zastępcy Dyrektora;
 - 2) niezwłocznie – w przypadku odwołania albo śmierci zastępcy Dyrektora.
4. W przypadku niewyłonienia kandydata na stanowisko zastępcy Dyrektora Dyrektor przeprowadza nowy konkurs.
5. Dyrektor powołuje nie więcej niż 2 zastępców Dyrektora wyłonionych w drodze konkursu.

Art. 6. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, regulaminy konkursów na stanowiska, o których mowa w art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1, skład komisji konkursowej, sposób publikacji informacji o konkursie oraz dokumentowania spełniania wymagań dotyczących doświadczenia i kwalifikacji zawodowych kandydatów, uwzględniając konieczność zapewnienia przejrzystości i rzetelności procedury konkursowej.

- Art. 7.** 1. Kadencja Dyrektora trwa 4 lata.
2. Ta sama osoba może pełnić funkcję Dyrektora nie dłużej niż przez 2 kolejne kadencje.
 3. Do zastępców Dyrektora stosuje się przepisy ust. 1 i 2.
 4. Dyrektor i jego zastępcy pełnią obowiązki do dnia powołania następców.

Art. 8. Powołanie, o którym mowa w art. 4 ust. 6 i art. 5 ust. 5, stanowi nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy.

- Art. 9.** 1. Minister odwołuje Dyrektora w przypadku:
- 1) złożenia rezygnacji;
 - 2) utraty zdolności do pełnienia obowiązków na skutek długotrwałej choroby, trwającej co najmniej 6 miesięcy;
 - 3) zaprzestania spełniania któregośkolwiek z wymagań określonych w art. 4 ust. 3 pkt 1 - 3;
 - 4) działania niezgodnego z prawem lub zasadami rzetelności i gospodarności;
 - 5) niezatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Centrum lub jego nieprzedstawienia w terminie określonym w art. 11 ust. 5 pkt 2.
2. Dyrektor odwołuje zastępcę Dyrektora w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1 -

4.

Art. 10. 1. Minister ustala wynagrodzenie Dyrektora zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. Nr 26, poz. 306, z późn. zm.¹⁾).

2. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki wynagradzania zastępców Dyrektora, Koordynatorów Dyscyplin oraz pracowników Biura Centrum, mając na uwadze zakres wykonywanych przez nich zadań i kwalifikacje niezbędne do ich wykonywania.

Art. 11. 1. Dyrektor kieruje działalnością Centrum, jest odpowiedzialny za prawidłowość i sprawność realizacji zadań Centrum i reprezentuje je na zewnątrz.

2. Dyrektor jest odpowiedzialny za gospodarkę finansową Centrum oraz za zarządzanie i gospodarowanie majątkiem Centrum.

3. Dyrektor jest uprawniony do samodzielnego dokonywania czynności prawnych w imieniu Centrum.

4. Dyrektor zatwierdza przedłożone przez Koordynatora Dyscyplin listy rankingowe, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 6 oraz ust. 2, i zawiera umowy o realizację i finansowanie projektów badawczych oraz umowy, o których mowa w art. 35 ust. 1.

5. Dyrektor przygotowuje i, po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady, przedstawia Ministrowi do zatwierdzenia:

- 1) projekt rocznego planu finansowo-rzeczowego Centrum, z uwzględnieniem terminów określanych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych dla materiałów do projektu ustawy budżetowej;
- 2) roczne sprawozdanie finansowe Centrum wraz z opinią biegłego rewidenta, o którym mowa w art. 42, w terminie do dnia 31 marca każdego roku.

6. Dyrektor przygotowuje i, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, przedstawia Ministrowi, zatwierdzony przez Radę, projekt rocznego planu działalności Centrum oraz roczne sprawozdanie z realizacji zadań Centrum, obejmujące informacje o stopniu realizacji poszczególnych zadań Centrum wraz z ewaluacją realizowanych zadań oraz oceną ich wpływu na rozwój nauki.

7. W terminie 14 dni od dnia zatwierdzenia przez Ministra projektu rocznego planu finansowo-rzeczowego Centrum Dyrektor zamieszcza ten plan na stronie podmiotowej Centrum w Biuletynie Informacji Publicznej.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 924 i Nr 154, poz. 1799, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 60, poz. 535 i Nr 180, poz. 1759 oraz z 2004 r. Nr 116, poz. 1207.

8. W terminie 14 dni od dnia zatwierdzenia przez Radę projektu rocznego planu działalności Centrum Dyrektor zamieszcza ten plan na stronie podmiotowej Centrum w Biuletynie Informacji Publicznej.

9. Dyrektor przedstawia Radzie kwartalne informacje o zakresie wykonanych zadań i wydatkowanych na ten cel środków.

10. W szczególnych przypadkach, dotyczących przyznania środków finansowych, Dyrektor może zasięgnąć opinii wyspecjalizowanych instytucji lub ekspertów, w tym ekspertów zagranicznych.

Art. 12. 1. W celu wskazania kandydatów na członków Rady Minister powołuje, na okres 4 lat, Międzynarodowy Zespół Identyfikujący Członków Rady, zwany dalej „Zespołem Identyfikującym”.

2. Zespół Identyfikujący składa się z przewodniczącego, którego wskazuje Minister, i 4 członków.

3. W skład Zespołu Identyfikującego mogą być powołane osoby:

- 1) o uznanym światowym dorobku naukowym;
- 2) aktywne zawodowo i prowadzące badania naukowe;
- 3) reprezentujące różne grupy dziedzin i różne środowiska naukowe;
- 4) cieszące się nieposzlakowaną opinią;
- 5) nie pozostające w związku małżeńskim, pokrewieństwie lub powinowactwie do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin;
- 6) nie pozostające z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin, w takim stosunku prawnym, który może mieć wpływ na ich prawa lub obowiązki.

Art. 13. 1. Przewodniczący oraz członkowie Zespołu Identyfikującego nie otrzymują wynagrodzenia za udział w jego pracach.

2. Zamiejscowi członkowie Zespołu Identyfikującego otrzymują zwrot kosztów podróży na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

Art. 14. 1. Zespół Identyfikujący sporządza listę co najmniej 20 kandydatów na członków Rady, kierując się:

- 1) dorobkiem naukowym kandydata i jego bieżącą aktywnością naukową;

- 2) zasadami zapewnienia zrównoważonej reprezentacji różnych dziedzin naukowych;
 - 3) zasadami zapewnienia zrównoważonej reprezentacji różnych środowisk naukowych.
2. Zespół Identyfikujący przekazuje Ministrowi listę kandydatów w terminie 2 miesięcy przed upływem kadencji członków Rady.
3. W przypadku niepowołania przez Ministra kandydata na członka Rady Zespół Identyfikujący przedstawia Ministrowi nową kandydaturę.

Art. 15. 1. W skład Rady wchodzi 20 członków powoływanych przez Ministra spośród kandydatów wskazanych przez Zespół Identyfikujący.

2. Kadencja członka Rady trwa 4 lata, przy czym co 2 lata następuje wymiana połowy składu Rady.

3. Ta sama osoba może pełnić funkcję członka Rady nie dłużej niż przez 2 kolejne kadencje.

4. Członkiem Rady może być osoba, która:

- 1) posiada co najmniej stopień naukowy doktora;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) cieszy się nieposzlakowaną opinią;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślnie popełnione przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
- 5) nie pozostaje w związku małżeńskim, pokrewieństwie lub powinowactwie do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin;
- 6) nie pozostaje z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin w takim stosunku prawnym, który może mieć wpływ na jej prawa i obowiązki.

5. Członkostwa w Radzie nie można łączyć z członkostwem w Zespole Identyfikującym lub w Komitecie Ewaluacji Jednostek Naukowych, o którym mowa w ustawie z dnia o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr ..., poz. ...), oraz w organach Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

6. Członkiem Rady nie może być również osoba pełniąca funkcję:

- 1) rektora, prorektora lub kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni;

- 2) dyrektora instytutu naukowego, pomocniczej jednostki naukowej Polskiej Akademii Nauk albo instytutu badawczego;
- 3) prezesa lub wiceprezesa Polskiej Akademii Nauk albo Polskiej Akademii Umiejętności;
- 4) przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego albo Rady Głównej Instytutów Badawczych;
- 5) członka Państwowej Komisji Akredytacyjnej.

Art. 16. 1. Mandat członka Rady wygasa w przypadku:

- 1) śmierci;
- 2) złożenia rezygnacji;
- 3) objęcia funkcji, o których mowa w art. 15 ust. 5 i 6;

2. Minister odwołuje członka Rady w przypadku:

- 1) zaprzestania spełniania któregośkolwiek z wymagań określonych w art. 15 ust. 4 pkt 2 - 4;
- 2) nieuczestniczenia w pracach Rady przez okres dłuższy niż 6 miesięcy;
- 3) naruszenia zasad etyki naukowej.

3. Minister, w przypadku wygaśnięcia mandatu lub odwołania członka Rady przed upływem kadencji, powołuje na jego miejsce, na okres do końca kadencji, inną osobę wskazaną przez Zespół Identyfikujący.

Art. 17. 1. Pracami Rady kieruje Przewodniczący wybierany przez Radę spośród jej członków.

2. Przewodniczący Rady zwołuje posiedzenia Rady w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na 2 miesiące.

3. Przewodniczący Rady zwołuje posiedzenia Rady z własnej inicjatywy, na wniosek Dyrektora lub co najmniej 11 członków Rady, w terminie 2 tygodni od dnia otrzymania wniosku.

4. Z posiedzeń Rady sporządza się protokół zawierający: listę uczestników posiedzenia, przebieg obrad, treść uchwał i liczbę oddanych głosów. Przewodniczący Rady przekazuje Ministrowi, na jego wniosek, kopię protokołu z posiedzenia Rady.

5. Rada wydaje opinie w drodze uchwały podjętej bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy członków Rady.

6. Projekty opinii przygotowują komisje Rady, powołane przez Przewodniczącego Rady spośród jej członków.

7. Komisje Rady mogą zasięgać opinii ekspertów.

8. Szczegółowy tryb działania Rady, wyboru Przewodniczącego oraz powoływania komisji Rady określa regulamin ustanowiony przez Radę.

9. Do Przewodniczącego i członków Rady stosuje się przepisy art. 13.

Art. 18. Do zadań Rady należy:

- 1) określanie maksymalnie 30 dyscyplin lub grup dyscyplin, w ramach których będą ogłaszane i przeprowadzane konkursy na realizację projektów badawczych;
- 2) określanie priorytetowych obszarów badań podstawowych zgodnych ze strategią rozwoju kraju;
- 3) ustalanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację projektów badawczych w ramach poszczególnych dyscyplin lub grup dyscyplin;
- 4) określanie tematyki projektów badawczych i warunków przeprowadzania konkursów na ich realizację;
- 5) ogłaszanie konkursów na finansowanie stypendiów doktorskich i staży po uzyskaniu stopnia naukowego doktora;
- 6) ocena merytoryczna wykonania zadań realizowanych przez Dyrektora, jego zastępców oraz Koordynatorów Dyscyplin;
- 7) wybór, spośród wybitnych naukowców polskich i zagranicznych, Zespołów Ekspertów odpowiedzialnych za ocenę wniosków złożonych w konkursach;
- 8) powołanie Komisji Odwoławczej, złożonej z członków Rady, w celu rozpatrywania odwołań od decyzji Dyrektora, w sprawach określonych w art. 33 ust. 2;
- 9) powoływanie, na wniosek Dyrektora, zewnętrznego audytora do oceny pracy Zespołów Ekspertów lub Koordynatorów Dyscyplin;
- 10) opiniowanie rocznych planów i sprawozdań, o których mowa w art. 11 ust. 5;
- 11) zatwierdzanie rocznych planów i sprawozdań, o których mowa w art. 11 ust. 6;
- 12) wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów ustawy.

Art. 19. Obsługę administracyjną Centrum prowadzi Biuro Centrum.

Rozdział 3

Zadania Centrum i tryb ich realizacji

Art. 20. 1. Do zadań Centrum należy:

- 1) finansowanie badań podstawowych realizowanych w formie:
 - a) projektów badawczych, w tym finansowanie zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do realizacji tych projektów,
 - b) niepodlegających współfinansowaniu z zagranicznych środków finansowych projektów badawczych realizowanych w ramach programów lub inicjatyw międzynarodowych ogłaszanych we współpracy dwu- lub wielostronnej albo projektów badawczych realizowanych przy wykorzystaniu przez polskie zespoły badawcze wielkich międzynarodowych urzędzeń badawczych,
 - c) projektów badawczych realizowanych przez osoby rozpoczynające karierę naukową, mających na celu stworzenie unikatowego warsztatu naukowego lub powołanie nowego zespołu naukowego,
 - d) stypendiów doktorskich i staży po uzyskaniu stopnia naukowego doktora;
- 2) finansowanie badań naukowych innych niż wymienione w pkt 1, nie należących do zakresu badań finansowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju;
- 3) nadzór nad realizacją badań naukowych, o których mowa w pkt 1 i 2;
- 4) współpraca międzynarodowa w ramach finansowania działalności w zakresie badań podstawowych, w tym określonej w pkt 1 lit. b;
- 5) upowszechnianie w środowisku naukowym informacji o ogłaszanych przez Centrum konkursach, o których mowa w ust. 2;
- 6) inspirowanie i monitorowanie finansowania badań podstawowych ze środków pochodzących spoza budżetu państwa;
- 7) wykonywanie innych zadań zleconych przez Ministra, ważnych dla rozwoju badań podstawowych, w tym opracowywanie programów badawczych ważnych dla kultury narodowej.

2. Badania, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, są kwalifikowane do finansowania w drodze konkursów.

3. Przy realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, Centrum może współpracować z podmiotami krajowymi i zagranicznymi.

4. Centrum przeznacza nie mniej niż 15% środków pozostających w jego dyspozycji na wsparcie rozwoju osób rozpoczynających karierę naukową.

5. Centrum, za zgodą Ministra, może zlecać wykonywanie zadań w zakresie wspierania badań podstawowych podmiotom działającym na rzecz rozwoju nauki.

Art. 21. Rada określa szczegółowy regulamin przyznawania środków na realizację zadań finansowanych przez Centrum, przy uwzględnieniu zasad przejrzystości procedur konkursowych oraz procedur wyłaniania ekspertów.

Art. 22. 1. Dyrektor, na wniosek Rady, powołuje Zespoły Ekspertów, o których mowa w art. 18 pkt 7, w celu dokonywania ocen wniosków złożonych w konkursach i przygotowywania na tej podstawie list rankingowych.

2. Członkowie Zespołów Ekspertów otrzymują wynagrodzenie za udział w pracach tych zespołów.

3. Do członków Zespołów Ekspertów stosuje się przepis art. 13 ust. 2.

4. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, kryteria ustalania wynagrodzenia ekspertów, mając na uwadze ich kwalifikacje zawodowe oraz specyfikę wykonywanych zadań.

Art. 23. 1. Koordynator Dyscyplin odpowiada za organizację prac Zespołów Ekspertów i przeprowadzanie konkursów, o których mowa w art. 20 ust. 2, w jednej dyscyplinie naukowej lub w grupie kilku dyscyplin naukowych, w tym w szczególności za zapewnienie ich właściwego, bezstronnego i rzetelnego przebiegu.

2. Rada dokonuje wyboru Koordynatorów Dyscyplin w drodze konkursu.

3. Do kandydatów na Koordynatorów Dyscyplin stosuje się przepisy art. 4 ust. 3 pkt 1 – 3, 5 i 6.

4. Koordynatorzy Dyscyplin są zatrudniani przez Dyrektora na podstawie umowy o pracę na czas określony, nie dłuższy niż 4 lata.

5. Zatrudnienia na stanowisku Koordynatora Dyscyplin nie można łączyć z zatrudnieniem w jednostce naukowej.

6. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, regulamin konkursu na stanowisko Koordynatora Dyscyplin oraz sposób dokumentowania spełniania wymagań dotyczących doświadczenia i kwalifikacji zawodowych kandydatów, uwzględniając konieczność zapewnienia przejrzystości i rzetelności procedury konkursowej .

Art. 24. 1. Do zadań Koordynatorów Dyscyplin należy:

- 1) organizowanie i przeprowadzanie konkursów, o których mowa w art. 20 ust. 2;
- 2) organizowanie prac Zespołów Ekspertów powołanych do oceny wniosków złożonych w konkursach;
- 3) upowszechnianie w środowisku naukowym informacji o przeprowadzanych konkursach;
- 4) badanie prawidłowości złożonych wniosków;
- 5) ocena rzetelności i bezstronności opinii przygotowanych przez ekspertów;
- 6) przedkładanie Dyrektorowi do zatwierdzenia list rankingowych przygotowanych przez Zespoły Ekspertów;
- 7) realizacja innych zadań zleconych przez Dyrektora;
- 8) wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów ustawy.

2. W szczególnych przypadkach Koordynator Dyscyplin może dokonać zmian w zaproponowanej przez Zespół Ekspertów kolejności projektów badawczych na liście rankingowej. Koordynator Dyscyplin przedkłada Dyrektorowi do zatwierdzenia zmienioną listę rankingową wraz z pisemnym uzasadnieniem.

Art. 25. 1. Koordynatorzy Dyscyplin ogłaszają konkursy na realizację projektów badawczych, zgodnie z tematyką projektów i warunkami przeprowadzania tych konkursów określonymi przez Radę.

2. Informacje o warunkach przeprowadzenia konkursu na realizację projektów badawczych, kryteriach oceny wniosków oraz kwocie środków przeznaczonych na sfinansowanie projektów badawczych są ogłaszane najpóźniej na 3 miesiące przed upływem terminu składania wniosków.

3. Ogłoszenia o konkursach na realizację projektów badawczych zamieszcza się w co najmniej jednym tygodniku i trzech dziennikach o zasięgu ogólnopolskim, na stronie podmiotowej Centrum w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie podmiotowej urzędu obsługującego Ministra w Biuletynie Informacji Publicznej oraz udostępnia w siedzibie Centrum oraz w siedzibie urzędu obsługującego Ministra.

Art. 26. Rada ogłasza konkursy na finansowanie stypendiów doktorskich i staży po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, w tym terminy i tryb ich przeprowadzania, warunki, jakie muszą spełniać wnioskodawcy oraz sposób i kryteria oceny wniosków najpóźniej na 3

miesiące przed upływem terminu składania wniosków. Do ogłaszania konkursów stosuje się przepis art. 25 ust. 3.

Art. 27. 1. W konkursie na realizację projektu badawczego mogą brać udział jednostki naukowe, o których mowa w art. 2 pkt 8 ustawy z dnia o zasadach finansowania nauki, oraz osoby fizyczne.

2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, przystępując do konkursu, przedstawiają oświadczenie o niefinansowaniu zadań objętych wnioskiem ze środków pochodzących z innych źródeł.

3. W przypadku skierowania do finansowania projektu badawczego zgłoszonego przez osobę fizyczną, Dyrektor wydaje promesę finansowania. Warunkiem zawarcia umowy o realizację i finansowanie projektu badawczego jest zatrudnienie tej osoby w jednostce naukowej. Środki finansowe są przyznawane jednostce naukowej zatrudniającej tę osobę.

4. Dyrektor, na wniosek kierownika projektu badawczego, może wyrazić zgodę na zmianę miejsca realizacji projektu, po pozytywnym zaopiniowaniu wniosku przez kierownika jednostki naukowej realizującej projekt i jednostki naukowej przejmującej realizację projektu.

Art. 28. 1. W konkursach na finansowanie stypendiów doktorskich i staży po uzyskaniu stopnia naukowego doktora mogą brać udział osoby rozpoczynające karierę naukową.

2. Środki finansowe są przyznawane jednostce naukowej, w której osoba, o której mowa w ust. 1, prowadzi działalność naukową.

Art. 29. Wnioski o finansowanie projektów badawczych składa się w języku polskim i w języku angielskim. Rada może wskazać dziedziny lub dyscypliny nauki, w których wnioski składa się tylko w języku polskim.

Art. 30. 1. Przy ocenie wniosków składanych w konkursach na realizację projektów badawczych uwzględnia się:

- 1) poziom naukowy badań lub zadań przewidzianych do realizacji;
- 2) nowatorski charakter problemu naukowego, którego rozwiązanie jest proponowane;
- 3) osiągnięcia naukowe zespołu wykonawców;
- 4) zasadność planowanych kosztów w stosunku do przedmiotu i zakresu badań;

- 5) wpływ realizacji projektu badawczego na rozwój dyscypliny naukowej;
 - 6) ocenę wykonania przez wnioskodawcę projektów badawczych uprzednio finansowanych ze środków finansowych na naukę.
2. Rada może dla danego konkursu określić dodatkowe kryteria poza określonymi w ust. 1.
3. Dyrektor określa szczegółowy tryb sporządzania ocen wniosków przez Zespoły Ekspertów.

Art. 31. Koordynator Dyscyplin zamieszcza na stronie podmiotowej Centrum w Biuletynie Informacji Publicznej informacje o wnioskach złożonych w konkursach na realizację projektów badawczych i wynikach tych konkursów zawierające:

- 1) tytuły złożonych wniosków;
- 2) imiona i nazwiska kierowników projektów badawczych oraz nazwy jednostek naukowych będących wnioskodawcami;
- 3) pozycje na liście rankingowej uzyskane przez projekty badawcze skierowane do finansowania;
- 4) wysokość środków finansowych proponowanych do przyznania na poszczególne projekty badawcze przez Koordynatora Dyscyplin i przyznanych przez Dyrektora.

Art. 32. 1. Ekspert wyłącza się z postępowania w sprawie oceny wniosków w sytuacji zagrożenia konfliktem interesów, a w szczególności pozostawania z wnioskodawcą w:

- 1) związku małżeńskim, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie;
- 2) innym stosunku prawnym, który może mieć wpływ na jego prawa i obowiązki;
- 3) stosunku osobistym tego rodzaju, że mógłby wywołać wątpliwości co do bezstronności eksperta.

2. Koordynator Dyscyplin wyłącza eksperta z postępowania w sprawie oceny wniosków w sytuacji uzasadnionego podejrzenia stronniczego działania.

3. Opinia przygotowana przez eksperta, który został wyłączony z postępowania w sprawie oceny wniosków, jest nieważna.

4. Rada może powołać nowego eksperta na miejsce eksperta, który został wyłączony z postępowania w sprawie oceny wniosków.

5. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do Koordynatora Dyscyplin przy wykonywaniu przez niego czynności, o której mowa w art. 24 ust. 2. Wyłączenia Koordynatora Dyscyplin dokonuje Dyrektor.

6. W przypadku wyłączenia, o którym mowa w ust. 5, Koordynator Dyscyplin przedstawia Dyrektorowi do zatwierdzenia listę rankingową sporządzoną przez Zespół Ekspertów.

Art. 33. 1. Dyrektor przyznaje środki finansowe w konkursach, o których mowa art. 20 ust. 2, w drodze decyzji.

2. Od decyzji Dyrektora, w przypadku naruszenia procedury konkursowej lub innych naruszeń formalno-prawnych, wnioskodawcy przysługuje odwołanie do Komisji Odwoławczej Rady, w terminie 14 dni od dnia doręczenia informacji o wynikach konkursu.

3. Komisja Odwoławcza Rady podejmuje decyzję w sprawie przyznania lub odmowy przyznania środków finansowych, nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia odwołania.

4. Na decyzję Komisji Odwoławczej Rady przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

Art. 34. 1. Dyrektor zawiera z jednostką naukową, w której projekt badawczy ma być realizowany, i z kierownikiem projektu badawczego umowę o realizację i finansowanie tego projektu.

2. W umowie określa się:

- 1) zakres tematyczny projektu badawczego, termin i warunki jego realizacji;
- 2) wysokość środków finansowych przyznanych na realizację projektu badawczego i tryb ich przekazania przez Centrum;
- 3) sposób zagospodarowania, po zakończeniu realizacji projektu badawczego, zakupionej lub wytworzonej aparatury naukowo-badawczej;
- 4) wymierne i spodziewane efekty realizacji projektu badawczego, w tym zobowiązanie wykonawcy do ewaluacji i publikacji wyników badań w wydawnictwie o zasięgu międzynarodowym;
- 5) sposób i tryb wykonywania przez Centrum nadzoru nad realizacją projektu badawczego;
- 6) sposób finansowego rozliczenia projektu badawczego;
- 7) sposób i zakres końcowej oceny merytorycznej projektu badawczego.

3. Nadzór nad realizacją projektów badawczych obejmuje:

- 1) ocenę raportów okresowych z realizacji projektów badawczych;
- 2) kontrolę w siedzibie jednostki naukowej przez wyznaczony przez Dyrektora

zespół kontrolujący;

- 3) uprawnienia Dyrektora do wstrzymania finansowania projektu badawczego, w przypadku wydatkowania przez wykonawcę środków finansowych niezgodnie z umową lub nieosiągnięcia wyników zaplanowanych na danym etapie realizacji projektu badawczego, do czasu wyjaśnienia nieprawidłowości;
- 4) uprawnienia Dyrektora do przerywania finansowania projektu badawczego, w przypadku wydatkowania przez wykonawcę środków finansowych niezgodnie z umową lub nieterminowego albo nienależytego wykonywania umowy, w tym w szczególności stwierdzenia, na podstawie opinii Rady, zmniejszenia zakresu rzeczowego realizowanego projektu badawczego.

4. Dyrektor dokonuje rozliczenia umowy o realizację i finansowanie projektu badawczego finansowanego przez Centrum po przyjęciu sprawozdania finansowego przedłożonego przez jednostkę naukową oraz po uzyskaniu pozytywnej oceny merytorycznej projektu dokonanej przez właściwego Koordynatora Dyscyplin, Zespół Ekspertów oraz Radę.

5. Dla projektów badawczych o całkowitej wartości przekraczającej kwotę określoną przez Radę, odpowiednio do przedmiotu i kosztochłonności badań, Dyrektor zleca przeprowadzenie zewnętrznego audytu ich wykonania.

Art. 35. 1. Dyrektor zawiera z jednostką naukową, w której prowadzi działalność naukową osoba, której przyznano stypendium doktorskie lub środki na staż po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, umowę określającą termin i warunki jej wykonania, wysokość przyznanych środków finansowych oraz warunki ich przekazywania i rozliczania przez Centrum.

2. W przypadku zaprzestania prowadzenia działalności naukowej przez osobę, o której mowa w ust. 1, w okresie objętym umową, Dyrektor wstrzymuje dalsze finansowanie, a dotychczas wypłacone środki finansowe podlegają zwrotowi, na warunkach określonych w umowie.

Art. 36. Właścicielem majątkowych praw autorskich powstałych w wyniku realizacji zadań finansowanych przez Centrum są jednostki naukowe, w których te zadania realizowano.

Art. 37. 1. Za pośrednictwem Centrum może być udzielana pomoc publiczna w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 20.

2. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb udzielania pomocy publicznej za pośrednictwem Centrum, w tym:

- 1) przeznaczenie pomocy,
- 2) rodzaje kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą,
- 3) sposób kumulowania pomocy,
- 4) maksymalne wielkości pomocy

- z uwzględnieniem wymagań dotyczących dopuszczalnej intensywności pomocy publicznej określonych w przepisach prawa wspólnotowego oraz celów polityki naukowej państwa.

Rozdział 4

Finansowanie działalności Centrum

Art. 38. 1. Przychodami Centrum są:

- 1) dotacja celowa na finansowanie zadań, o których mowa w art. 20, przekazywana na wniosek Dyrektora;
- 2) dotacja podmiotowa na pokrycie bieżących kosztów zarządzania wykonywanymi przez Centrum zadaniami, o których mowa w pkt 1, przekazywana na wniosek Dyrektora;
- 3) dotacja celowa na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących obsługi realizacji zadań, o których mowa w pkt 1.

2. Przychodami Centrum mogą być środki finansowe pochodzące z innych źródeł, a w szczególności:

- 1) środki przekazane przez krajowe i zagraniczne podmioty finansujące programy badawcze;
- 2) odsetki od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych Centrum, z wyjątkiem odsetek od środków pochodzących z dotacji budżetowych;
- 3) zapisy i darowizny.

Art. 39. Wydatkowanie środków finansowych przez Centrum jest dokonywane zgodnie z przepisami ustawy z dnia o finansach publicznych oraz na podstawie przepisów niniejszej ustawy.

Art. 40. 1. Podstawą gospodarki finansowej Centrum jest roczny plan finansowo-rzeczowy, ustalany zgodnie z przepisami ustawy z dnia o finansach publicznych.

2. Podstawę gospodarki finansowej Centrum w okresie od dnia 1 stycznia każdego roku do dnia ustalenia rocznego planu finansowo-rzeczowego Centrum stanowi projekt tego planu.

3. Roczny plan finansowo-rzeczowy Centrum zawiera w szczególności:

- 1) przewidywane wielkości wpływów z poszczególnych tytułów przychodów określonych w art. 38 i wydatków związanych z funkcjonowaniem Centrum i realizacją zadań ustawowych Centrum;
- 2) zobowiązania wynikające z realizacji umów, o których mowa w art. 34 ust. 1 oraz art. 35 ust. 1;
- 3) przewidywane wielkości wydatków na realizację poszczególnych tytułów zobowiązań powstających w roku, na który plan jest sporządzany;
- 4) zobowiązania powstałe w roku, na który plan jest sporządzany, przewidziane do realizacji w następnych 3 latach;
- 5) stan należności Centrum na początek i na koniec roku obrotowego;
- 6) stan środków pieniężnych na początek i na koniec roku obrotowego.

4. Realizacja poszczególnych tytułów wydatków jest dokonywana w granicach kwot ustalonych w rocznym planie finansowo-rzeczowym Centrum.

5. Zwiększenie wydatków i zobowiązań w poszczególnych tytułach oraz zwiększenie zobowiązań przewidzianych do realizacji w kolejnych 3 latach może nastąpić wyłącznie po zatwierdzeniu przez Ministra zmiany rocznego planu finansowo-rzeczowego Centrum.

6. Zmian planu finansowo-rzeczowego Centrum dokonuje się w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia o finansach publicznych.

Art. 41. 1. Centrum tworzy następujące fundusze:

- 1) fundusz statutowy;
- 2) fundusze określone w odrębnych ustawach.

2. Fundusz statutowy Centrum odzwierciedla równowartość netto środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz innych składników aktywów, stanowiących wyposażenie Centrum na dzień rozpoczęcia przez nie działalności.

3. Fundusz statutowy ulega zmniejszeniu o wartość straty netto Centrum.

4. Fundusz statutowy ulega zwiększeniu o wartość zysku netto Centrum.

Art. 42. 1. Roczne sprawozdanie finansowe Centrum podlega badaniu przez biegłego rewidenta.

2. Wyboru biegłego rewidenta dokonuje Minister, w trybie przepisów o zamówieniach publicznych.

Rozdział 5

Nadzór nad działalnością Centrum

Art. 43. 1. Minister sprawuje nadzór nad działalnością Centrum pod względem legalności, gospodarności, rzetelności i celowości.

2. W ramach nadzoru Minister:

- 1) sprawuje kontrolę finansową nad Centrum, na zasadach określonych w art. 32 - 35 ustawy z dniao zasadach finansowania nauki;
- 2) zatwierdza projekt rocznego planu finansowo-rzeczowego Centrum;
- 3) zatwierdza roczne sprawozdanie finansowe Centrum;
- 4) przyjmuje sprawozdanie z działalności Centrum przedstawione przez Dyrektora;
- 5) dokonuje oceny działalności Centrum na podstawie sprawozdania, o którym mowa w pkt 4;
- 6) może żądać wglądu do wszystkich dokumentów Centrum.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 6, Dyrektor przedkłada Ministrowi żadaną dokumentację nie później niż w terminie 3 dni od zgłoszenia żądania.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 44. 1. Minister powołuje, w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy, bez zachowania trybu określonego w art. 4, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, Pełnomocnika do spraw utworzenia Centrum i ustala jego wynagrodzenie.

2. Pełnomocnik kieruje pracą Centrum do czasu powołania Dyrektora. Do Pełnomocnika stosuje się przepisy art. 11 ust. 1 - 3 .

3. Pełnomocnik przygotowuje i przedstawia Ministrowi do zatwierdzenia plan finansowo-rzeczowy Centrum od dnia jego utworzenia do końca roku obrotowego.

Art. 45. 1. Minister powołuje członków pierwszej Rady na okres 2 lat, w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Minister, przed upływem kadencji pierwszej Rady, po zasięgnięciu opinii jej Przewodniczącego, przedłuży okres powołania 10 członków Rady na kolejne 2 lata.

Art. 46. 1. Minister przekaze Centrum umowy dotyczące projektów badawczych zawarte:

- 1) po dniu 1 stycznia 2009 r. – w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy;
- 2) w okresie od dnia 1 stycznia 2008 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. – w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy;
- 3) w okresie od dnia 1 stycznia 2005 r. do dnia 31 grudnia 2007 r. – w terminie 9 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Z dniem przekazania Centrum umów, o których mowa w ust. 1, Centrum staje się ich stroną. Do finansowania i rozliczania tych umów stosuje się przepisy art. 56 ustawy z dnia o zasadach finansowania nauki.

3. Postępowania dotyczące projektów badawczych wszczęte i nie zakończone decyzją Ministra do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, toczą się przed Ministrem na zasadach określonych w art. 57 ustawy z dnia o zasadach finansowania nauki. Umowy o realizację i finansowanie projektów badawczych zawiera Dyrektor.

Art. 47. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

do projektu ustawy o Narodowym Centrum Nauki

Celem utworzenia Narodowego Centrum Nauki (NCN) jest dalsza **decentralizacja systemu finansowania nauki** oraz **przekazanie środowisku naukowców kompetencji** w zakresie definiowania kierunków rozwoju badań podstawowych, określania priorytetowych dyscyplin naukowych, ogłaszania i organizacji konkursów oraz podejmowania decyzji w sprawie finansowania określonych zadań.

Zgodnie z zasadami obowiązującymi w wielu krajach Unii Europejskiej, rolą ministra odpowiedzialnego za naukę jest kreowanie polityki naukowej, definiowanie kluczowych obszarów badawczych oraz tworzenie strategii rozwoju dyscyplin naukowych, najistotniejszych z punktu widzenia rozwoju gospodarczego i społecznego kraju.

Poprzez stworzenie Narodowego Centrum Nauki **zlikwidowany zostanie czynny udział Ministra** w procedurze przyznawania środków na projekty badawcze w obszarze badań podstawowych i przekazanie tych kompetencji Radzie Centrum. Rolą Ministra będzie powołanie organów Centrum oraz sprawowanie funkcji kontrolnych wobec Centrum, w szczególności poprzez nadanie statutu NCN w drodze rozporządzenia, przyjmowanie sprawozdania z realizacji strategii Centrum i projektu rocznego planu działalności Centrum oraz zatwierdzanie projektu rocznego planu finansowo-rzeczowego Centrum i rocznego sprawozdania finansowego Centrum.

Zasadność tworzenia Narodowego Centrum Nauki, agencji odrębnej od Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, wynika z następujących powodów:

1. Inny jest przedmiot finansowanych badań. NCBiR zarządza i finansuje badania o charakterze stosowanym oraz z Krajowego Programu Badań. Natomiast Narodowe Centrum Nauki zarządza i finansuje badania o charakterze podstawowym i wszystkie te, które nie wchodzą w zakres właściwości NCBiR. Ustawa wprowadza przepis zapobiegający sporom kompetencyjnym pomiędzy NCN i NCBiR.
2. Inny stopień nadzoru Ministra nad NCN i NCBiR. NCN posiadać będzie znaczną autonomię. Środowisko naukowe będzie miało znaczny wpływ na sposób wyboru kluczowego organu, jakim jest Rada Centrum, a przez to na kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin nauki. NCN nie wymaga więc tak ścisłego nadzoru jak NCBiR, które zarządza i finansuje strategiczne programy badawcze oraz z Krajowego Programu Badań uchwalanego przez Rząd.

3. Inne są metody pracy Narodowego Centrum Nauki i NCBiR. Przy podejmowaniu rozstrzygnięć o finansowaniu badań ważną rolę w NCN pełnią Koordynatorzy Dyscyplin, których istnienia nie przewiduje ustawa o NCBiR.
4. Inny jest skład rad uchwalających programy badawcze. W skład Rady Narodowego Centrum Nauki wchodzi tylko przedstawiciele środowiska naukowego, natomiast Rada NCBiR składa się z przedstawicieli nauki, sektora gospodarczego i administracji rządowej.

Wyżej wymienione przyczyny oraz pozostałe, szczegółowe rozwiązania uzasadniały przygotowanie niezależnej ustawy tworzącej Narodowe Centrum Nauki.

Powstanie Narodowego Centrum Nauki będzie kolejnym krokiem, po powołaniu Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, do czytelnego podziału zadań i kompetencji w systemie finansowania nauki pomiędzy:

- Ministra właściwego do spraw nauki,
- Narodowe Centrum Nauki,
- Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

Dzięki temu powstanie **jasny i przejrzysty system organizacyjny**, w którym Narodowe Centrum Nauki będzie finansować przedsięwzięcia w zakresie badań podstawowych, czyli oryginalne prace badawcze podejmowane w celu osiągnięcia postępu wiedzy w danej dziedzinie, bez konieczności bezpośredniego zastosowania w praktyce, natomiast Narodowe Centrum Badań i Rozwoju będzie przyznawać środki na badania naukowe w obszarach badawczych strategicznie ważnych dla rozwoju kraju i mających zastosowanie w gospodarce. Obie instytucje będą różnić się nie tylko charakterem finansowanych przez nie badań naukowych ale również strukturą organizacyjną, metodologią przeprowadzania ewaluacji zgłoszonych projektów², stopniem nadzoru sprawowanego przez Ministra a także udziałem sektora gospodarczego w strukturze organizacyjnej centrów i finansowaniu badań naukowych.

W wyniku utworzenia Narodowego Centrum Nauki nastąpi wyłączenie finansowania badań podstawowych - spełniających podstawową rolę w rozwoju nauki - z kompetencji administracji rządowej i **przekazanie ich do niezależnej agencji wykonawczej** Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

² W naukach nieukierunkowanych na bezpośrednie zastosowania praktyczne wybranie tematów wartych finansowania wymaga zarówno szczegółowych opinii recenzentów, jak też i analizy wpływu realizacji projektu na rozwój danej dyscypliny naukowej. Organy NCBiR z zasady nie mają możliwości dokonania takiej analizy. Projekty o dużym ryzyku, prowadzące do zastosowań praktycznych w perspektywie kilku- lub kilkunastoletniej miałyby niewielkie szanse na zakwalifikowanie do finansowania przez NCBiR

Dzięki decentralizacji systemu finansowania nauki nastąpi zmiana jakościowa w organizacji tego systemu, poprawa sprawności i skuteczności zarządzania środkami finansowymi z budżetu państwa przeznaczonymi na prowadzenie badań podstawowych, czego spodziewanym efektem będzie podniesienie poziomu badań podstawowych prowadzonych w kraju i zwiększenie ich konkurencyjności w skali europejskiej i światowej. Ponadto autonomia NCN umożliwi Centrum uzyskanie członkostwa w organizacji EUROHORCs¹.

Ustawa definiuje **główne zadania NCN** jako:

- 1) ogłaszanie konkursów, ocena i wybór projektów oraz finansowanie :
 - a) badań podstawowych w formie projektów badawczych, w tym finansowanie zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do realizacji tych projektów,
 - b) niepodlegających współfinansowaniu z zagranicznych środków finansowych projektów badawczych realizowanych w ramach programów lub inicjatyw międzynarodowych ogłaszanych we współpracy dwu- lub wielostronnej albo projektów badawczych realizowanych przy wykorzystaniu przez polskie zespoły badawcze wielkich międzynarodowych urzędów badawczych,
 - c) projektów badawczych realizowanych przez osoby rozpoczynające karierę naukową, mających na celu stworzenie unikatowego warsztatu naukowego lub powołanie nowego zespołu naukowego,
 - d) stypendiów doktorskich i staży po uzyskaniu stopnia naukowego doktoraoraz nadzór nad realizacją tych zadań;
- 2) współpraca międzynarodowa w ramach finansowania działalności w zakresie badań podstawowych;
- 3) upowszechnianie w środowisku naukowym informacji o ogłoszonych przez Centrum konkursach, o których mowa w pkt 1;
- 4) inspirowanie i monitorowanie finansowania badań podstawowych ze środków pochodzących spoza budżetu państwa;

² EUROHORCs (akronim angielskiej nazwy European Heads Of Research Councils) jest stowarzyszeniem przewodniczących (dyrektorów) publicznych, nieakademickich, europejskich organizacji finansujących lub prowadzących badania naukowe. Stowarzyszenie powstało w 1992 roku i jest platformą wymiany opinii oraz wspólnych inicjatyw dla kształtowania polityki naukowej w wymiarze europejskim. Jest także ciałem doradczym Komisji Europejskiej.

- 5) wykonywanie innych zadań zleconych przez Ministra, ważnych dla rozwoju badań podstawowych, w tym opracowywanie programów badawczych ważnych dla kultury narodowej.

Kluczowym organem NCN jest Rada Centrum powoływana przez Ministra właściwego do spraw nauki w oparciu o wskazania Międzynarodowego Zespołu Identyfikującego, składającego się z autorytetów naukowych, gwarantujące powołanie autonomicznej i kompetentnej Rady Centrum.

Rada Centrum, składająca się z 20 wybitnych przedstawicieli środowiska naukowego, jest kluczowym organem Centrum. Rada określa m. in.:

- szczegółowy regulamin przyznawania środków na realizację zadań finansowanych przez Centrum, przy uwzględnieniu zasad przejrzystości procedur konkursowych oraz procedur wyłaniania zespołów ekspertów oceniających wnioski o finansowanie projektów,
- określa dyscypliny, w ramach których będą ogłaszane i przeprowadzane konkursy na projekty badawcze,
- ustala wysokość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne dyscypliny lub grupy dyscyplin, odpowiednio do aktualnych potrzeb i kierunków rozwoju nauki,
- określa tematykę konkursów i warunki ich przeprowadzania,
- wybiera z międzynarodowego gremium Zespoły Ekspertów w celu zapewnienia prawidłowej oceny wniosków.

W celu zapewnienia wyboru najlepszego kandydata na Dyrektora ustawa wprowadza konkurs na to stanowisko. Ustawa określa również konieczne do spełnienia przez kandydata na Dyrektora wymagania, a także precyzyjnie wskazuje przesłanki odwołania Dyrektora.

Projekty badawcze będą wyłaniane do finansowania w drodze **otwartego konkursu**, Ogłoszenie o konkursie będzie opublikowane w prasie o zasięgu ogólnopolskim, na stronach podmiotowych Centrum oraz urzędu obsługującego Ministra i w siedzibie tego urzędu, co zapewni dostęp do informacji o konkursie szerokiemu gronu naukowców.

Ustawa, wprowadza możliwość ubiegania się o finansowanie projektów badawczych zarówno jednostkom naukowym, jak i **osobom fizycznym**. Ponadto specjalne wsparcie finansowe zostało zagwarantowane osobom rozpoczynającym samodzielną karierę naukową.

Ustawa wprowadza również szczegółowe rozwiązania **zapobiegające powstawaniu konfliktu interesów**, poprzez czytelny mechanizm wyłączenia osób, w stosunku do których zachodzi podejrzenie takiego konfliktu, z procesu podejmowania decyzji.

Ustawa wprowadza przy przyznawaniu środków finansowych **procedurę odwoławczą**, która z jednej strony nie powoduje poprzez swoją czasochłonność dezaktualizacji tematu projektu, z drugiej zaś strony pozwala na zidentyfikowanie i skorygowanie nieprawidłowych i błędnych decyzji w procedurze konkursowej.

Proponowany system przyznawania środków, gwarantujący jego **przejrzystość**, ma prowadzić do bardziej efektywnego inwestowania w projekty naukowe najwyższej jakości. Procedura wyboru projektów do finansowania i ewaluacja jakości wyników, zaproponowana w ustawie, pozwoli na ograniczenie liczby nieprawidłowych decyzji o finansowaniu w kolejnych transzach projektów badawczych. System ten umożliwi też stały dopływ nowych osób, szczególnie młodych naukowców, zarówno do grona realizatorów projektów, jak też i do gremiów oceniających wnioski.

Wprowadzenie struktury organizacyjnej oraz procedur opartych na najlepszych doświadczeniach Europejskiej Rady Badań pozwoli polskim naukowcom stać się bardziej konkurencyjnymi w uzyskiwaniu grantów badawczych dystrybuowanych przez Unię Europejską.

Wprowadzenie dużej autonomii NCN w ustalaniu polityki finansowej Centrum, zapewni większy wpływ środowiska naukowego na wybór tematów, które mają być realizowane w postaci projektów badawczych, z jednoczesnym wyeliminowaniem dotychczasowego wpływu administracji centralnej. Zgodnie z projektem ustawy środowisko naukowe będzie miało decydujący wpływ na rozdysponowanie nie mniej niż 10% środków przeznaczonych w budżecie państwa na naukę.

Opinia o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej.

Projekt przedmiotowej regulacji, zgodnie z opinią Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej z dnia 3 listopada 2008 r. nr Min.MD/2582/08/DP/ap, jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Ocena Skutków Regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja.

Projektowana ustawa dotyczy jednostek naukowych oraz osób fizycznych prowadzących badania naukowe.

2. Zakres konsultacji społecznych.

Projekt ustawy był konsultowany z Radą Nauki. W trakcie prac nad ustawą przeprowadzone zostały także konsultacje z przedstawicielami środowiska, na które przede wszystkim będą miały wpływ projektowane rozwiązania, w tym:

1. Polską Akademią Nauk,
2. Polską Akademią Umiejętności,
3. Radą Główną Szkolnictwa Wyższego,
4. Radą Główną Jednostek Badawczo-Rozwojowych,
5. Krajową Sekcją Nauki NSZZ "Solidarność",
6. Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych,
7. Federacją Związków Nauczycielstwa Polskiego Szkół Wyższych i Nauki,
8. Związkiem Zawodowym Pracowników Polskiej Akademii Nauk,
9. Konferencją Rektorów Akademickich Szkół Polskich,
10. Fundacją na Rzecz Nauki Polskiej.

Do projektu ustawy uwagi zgłosili następujący partnerzy społeczni:

1. Polska Akademia Nauk,
2. Polska Akademia Umiejętności,
3. Komitet Polityki Naukowej i Naukowo-Technicznej Rady Nauki,
4. Rada Główna Jednostek Badawczo-Rozwojowych,
5. Konfederacja Pracodawców Polskich,
6. Federacja Związków Nauczycielstwa Polskiego Szkół Wyższych i Nauki,
7. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
8. Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

Uwagi partnerów społecznych oraz innych zainteresowanych podmiotów i osób fizycznych zostały częściowo uwzględnione.

Uwagi Prezesa Polskiej Akademii Nauk dotyczyły między innymi ograniczenia wpływu środowisk naukowych na wybór członków Rady NCN na rzecz ministra właściwego do spraw nauki. Zarzut ten wydaje się jednak niezasadny, gdyż ustawa uwzględnia wpływ środowiska naukowego na wybór członków Rady, ponieważ to Międzynarodowy Zespół Identyfikujący, składający się z wybitnych przedstawicieli środowisk naukowych polskich i zagranicznych

wskazuje Ministrowi kandydatów na członków Rady. Ponadto, Prezes PAN porusza kwestie uprawnienia Koordynatora Dyscyplin do zmian na liście rankingowej. Ustawa precyzyjnie określa zasady wyłączenia Koordynatora z tego uprawnienia oraz obliguje go do każdorazowego przekazania pisemnego uzasadnienia tej zmiany Dyrektorowi Centrum, który zatwierdza listy rankingowe. Uwzględniono uwagę Prezesa PAN dotyczącą braku spójności poszczególnych ustaw w pakiecie i dokonano stosownych korekt zapisów we wszystkich ustawach.

Uwagi Prezesa Polskiej Akademii Umiejętności zostały w części uwzględnione. Zmieniono m. in. zapis dotyczący praw autorskich. Prezes PAU proponuje nadanie Koordynatorowi Dyscyplin kompetencji do podpisywania umów. Uwaga ta nie może zostać uwzględniona, gdyż tylko Dyrektor, jako osoba odpowiedzialna za gospodarkę finansową Centrum, może być uprawniony do podpisywania umów.

Nadesłane przez Komitet Polityki Naukowej i Naukowo-Technicznej Rady Nauki uwagi zostały częściowo uwzględnione. Uwzględniono m. in. uwagi dotyczące definicji badań podstawowych, określenia liczby kandydatów Rady, którą przedstawia Międzynarodowy Zespół Identyfikujący Ministrowi, zasady powoływania ekspertów spośród międzynarodowego gremium, zasady wyboru Koordynatorów Dyscyplin przez Radę w drodze konkursu, zapisów odnośnie aparatury naukowo-badawczej i osoby rozpoczynającej karierę naukową. Uwaga Komitetu odnosząca się do zlekceważenia roli autora w przepisach dotyczących praw autorskich oraz przenoszenia realizacji projektu w inne miejsce realizacji, została uwzględniona, poprzez zmianę odpowiednich przepisów w ustawie.

Uwaga Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych dotyczyła braku akceptacji dla dopuszczenia do kandydowania na dyrektora osób nieposiadających obywatelstwa polskiego. Uwaga ta nie została uwzględniona, gdyż wybór dyrektora spośród szerokiego, międzynarodowego grona specjalistów stwarza możliwość wyboru najlepszego specjalisty.

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ Solidarność zapowiedziała odniesienie się do statutu Centrum, uzasadniając to tym, że najważniejsze regulacje dotyczące organizacji Centrum znajdują się właśnie w statucie.

Konfederacja Rektorów Akademickich Szkół Polskich wskazała na konieczność zachowania analogii organizacji i zadań z uwzględnieniem kompetencji dyrektorów i zastępców Dyrektorów oraz składów i kompetencji rad obu centrów. Uwaga ta została w części uwzględniona w toku prac nad ustawami.

Ponadto uwagi do projektu były składane przez wszystkie zainteresowane podmioty oraz osoby fizyczne drogą elektroniczną. W wyniku elektronicznych konsultacji do dnia 30 października uzyskano ogółem 64 opinii, w tym od osób fizycznych 42 i 22 od innych podmiotów.

Projekt został opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Biuletynie Informacji Publicznej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414). W trybie tej ustawy żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Koszty powstania i działalności Centrum zostaną sfinansowane ze środków budżetu państwa cz. 28 – Nauka.

Kalkulacja kosztów w 2009 roku:

a) Powstanie i organizacja jednostki – 10.000 tys. zł,

w pozycji tej zawarte są m. in. koszty związane z:

- zatrudnieniem Pełnomocnika do spraw utworzenia Centrum na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, Dyrektora i zastępców Dyrektora na okres nie krótszy niż 5 miesięcy oraz pracowników Biura Centrum, w tym głównego księgowego, radcę prawnego, głównego informatyka, specjalistów i głównych specjalistów do obsługi umów o realizację projektów badawczych, konkursów na realizację projektów badawczych oraz obsługę organów Centrum, a także pracowników obsługi biurowej, kierowcę i recepcjonistę. Przewiduje się, że od lutego 2009 roku, w celu zorganizowania pracy Centrum, w tym obsługi procesu wyboru członków Rady zatrudnionych będzie ok. 20 pracowników Biura, natomiast od lipca 2009 r. przewiduje się zatrudnienie ok. 20 kolejnych osób. Zatrudnionych zostanie także nie więcej niż 35 Koordynatorów Dyscyplin na okres 4 lat. Poziom wynagrodzeń pracowników Centrum oraz Koordynatorów Dyscyplin będzie zależeć od zakresu wykonywanych przez nich zadań oraz wymaganych kwalifikacji i wyniesie: ok. 12 000 zł dla Pełnomocnika ds. utworzenia Centrum i Dyrektora Centrum, ok. 8 000 zł dla zastępcy Dyrektora, w granicach 4500 – 7500 zł dla głównego księgowego, radcy prawnego oraz głównego informatyka, 3500 – 6500 dla Koordynatora Dyscyplin, 3 000 – 5 500 dla głównych specjalistów, 3 500 – 4 050 dla starszych specjalistów, 2 500 – 4 500 dla informatyka i księgowego, 2 000 – 4 000 dla specjalisty, 2 000 – 3 200 dla pracowników obsługi biurowej, 1 800 – 3 000 dla recepcjonisty i kierowcy,
- wynajęciem powierzchni biurowej,
- zakupem pierwszego wyposażenia Centrum,
- obsługą informatyczną.

b) Koszty ewaluacji wniosków, recenzji, posiedzeń zespołów – 10.000 tys. zł,

w ramach tych kosztów będą finansowane oceny wniosków, recenzje, koszty posiedzeń zespołów (w tym koszty podróży). Należy podkreślić, że wobec konieczności korzystania z recenzentów zagranicznych koszty te będą wzrastały wraz ze wzrastającą liczbą ekspertów spoza Polski.

c) Koszty ewaluacji wyników badań naukowych realizowanych w ramach projektów badawczych – 4.500 tys. zł,

ponieważ Centrum przejmie projekty badawcze będące w różnych fazach realizacji, już na początku jego działania będzie istniała konieczność ponoszenia kosztów na

merytoryczne opiniowanie raportów końcowych i raportów rocznych z realizacji projektów badawczych. Będą niezbędne także przekrojowe analizy jakości wykonywanych prac badawczych w ramach projektów i wpływu realizacji projektów na rozwój poszczególnych dyscyplin naukowych. Spodziewana jest także pierwsza systemowa ewaluacja nowych konkursów ogłaszanych przez Centrum, w tym analiza wskaźnika sukcesu.

RAZEM: 24.500 tys. zł w roku 2009

Należy podkreślić, że w ramach oszczędności nie planuje się zakupu budynku dla NCN, a jedynie wynajmowanie powierzchni biurowej. Niezbędne będzie wzmocnienie osobowe komórki zajmującej się kontrolą i audytem w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Z budżetu cz. 28 - Nauka w 2009 roku zostaną przeniesione także koszty w wysokości ok. 460 mln zł na realizację projektów badawczych.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Regulacje zaproponowane w projekcie ustawy nie będą miały bezpośredniego wpływu na rynek pracy, aczkolwiek można oczekiwać, że zwiększy się atrakcyjność podejmowania kariery naukowej w Polsce.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana ustawa nie będzie miała bezpośredniego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość. Pośrednio odkrycia dokonane w trakcie realizacji projektów badawczych będą stanowiły podstawę do rozwoju nowych technologii i prowadzenia wdrożeń.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

7. Wpływ regulacji na zdrowie ludzi.

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na zdrowie ludzi. Możliwy jest natomiast jej wpływ pośredni w formie ułatwienia identyfikacji i diagnozy zagrożeń oraz stworzenia podstaw do opracowania nowych terapii i produktów medycznych.

8. Wpływ regulacji na stan/ochronę środowiska naturalnego.

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na stan/ochronę środowiska naturalnego. Perspektywicznie wyniki projektów badawczych będą mogły być wykorzystywane na rzecz ochrony środowiska naturalnego.